

SOLPARK SMEDMOSSEN

Underlag för avgränsningssamråd avseende uppförande och drift av
en solpark vid Smedmossen i Mönsterås kommun

2025-09-05

Innehåll

1	ADMINISTRATIVA UPPGIFTER.....	1
2	INLEDNING	2
2.1	BAKGRUND	2
2.2	VERKSAMHETSUTÖVARE	2
2.3	MÅL FÖR ELPRODUKTION.....	2
2.4	MILJÖBEDÖMNING	2
2.5	ANDRA TILLSTÅND OCH DISPENSER.....	3
3	PROJEKTBESKRIVNING	4
3.1	LOKALISERING	4
3.2	OMFATTNING OCH UTFORMNING	4
4	BYGGNATION, DRIFT OCH AVVECKLING.....	7
4.1	AVVERKNING OCH MARKBEREDNING	7
4.2	PÅLNING OCH BYGGNATION	7
4.3	MONTAGE OCH ANSLUTNING AV ELEKTRISK UTRUSTNING.....	7
4.4	INHÄGNAD	8
4.5	DRIFT OCH SKÖTSEL AV ANLÄGGNINGEN	8
4.6	SKÖTSEL AV MARKEN.....	8
4.7	AVVECKLING OCH ÅTERSTÄLLANDE.....	8
5	FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SOLPARKSETABLERING	9
5.1	MARKANVÄNDNING.....	9
5.2	NÄROMRÅDET	12
5.3	ELANSLUTNING	12
5.4	KOMMUNALA PLANER	12
5.5	RIKSINTRESSEN.....	12
6	PÅVERKAN PÅ MÄNNISKOR, SAMHÄLLE OCH MILJÖ	14
6.1	SKYDDADE OMRÅDEN.....	14
6.2	NATURVÄRDEN OCH NATURVÅRDSARTER	15
6.3	KULTURMILJÖ	18
6.4	FRILUFTSLIV OCH ALLEMANSRÄTT	20
6.5	LANDSKAP OCH BOENDEMILJÖ	20
7	REFERENSER	22

1 ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Anläggningsnamn Smedmossen Solpark
Fastighetsbeteckning ÅBY 3:24, GUNNARSMÅLA 4:9, NYEBO 2:3, NYEBO 5:8, RAMSÅS 2:6, RAMSÅS 6:1, RAMSÅS 7:1.

Län Kalmar
Kommun Mönsterås

VERKSAMHETSUTÖVARE

Namn Novar Sweden AB
Adress Mårten Krakowgatan 2, 411 04 Göteborg
Org.nr. 559479–2052
Kontaktperson Maja Wegestål Arvidsson
Tel +46 722 37 93 36
E-post maja.wegestal@novar.energy

KONSULT

Namn Renewable Sweden AB
Org nr. 559134–5128
Samrådsunderlag och kartor Hanna Lind och Evelina Hansson
Kvalitetsgranskning Aino Ruusuvuori
Utformning och beräkningar Erik Edelönn

Kartunderlag © Lantmäteriet och © Metria

Versionshistorik	Datum	Revidering
Samrådsunderlag länsstyrelse och kommun	2025-04-28	Originaldokument
Samrådsunderlag allmänhet och särskilt berörda samt uppdaterat skriftligt samråd med länsstyrelse och kommun	2025-09-05	Utredningsområdet har utökats med fastigheten Åby 3:24 på 10 ha i norr. Samtliga kartor har uppdaterats med den nya fastigheten. Justeringar har även gjorts i följande avsnitt: 1. Administrativa uppgifter; ny kontaktperson. 3.1 Uppdatering av fastigheter. 3.2 Uppdatering av yta, installerad effekt och beräknad produktion. 6.3.1 Tillägg om möjlig fornlämning inom ny fastighet. 6.5.1 Tillägg om närliggande bostäder i norr. Bilaga 1: Område 14 tillagt.

2 INLEDNING

2.1 Bakgrund

Syftet med solparken Smedmossen är att förse södra Sveriges elnät med förnybar energi från solen. Solkraft har ett avsevärt lägre koldioxidavtryck än fossila energikällor och bidrar till att uppnå det nationella målet om 100 % fossilfri elproduktion år 2040. Solpark Smedmossen beräknas kunna producera cirka 123 GWh förnybar el per år. Verksamheten skulle ge södra Sverige mer lokalt producerad el och samtidigt bidra till att uppnå klimatmålen.

2.2 Verksamhetsutövare

Projektet drivs av Novar Sweden AB (fortsatt benämnt Novar) med säte i Göteborg. Novar har, precis som sitt nederländska moderbolag Novar Energy, åtagit sig att påskynda energiomställningen och göra världen till en bättre plats. För att uppnå detta arbetar Novar längs hela värdekedjan med utveckling, projektering, konstruktion och drift av storskaliga energisystem i Europa. Novar Energy driftar och äger 27 större solparker i Nederländerna och har med sina 12 år i branschen stor erfarenhet av storskalig solproduktion.

2.3 Mål för elproduktion

2.3.1 NATIONELLA MÅL

Sverige har högt ställda mål om 100 % förnybar elproduktion år 2040. Riksdagen har dessutom beslutat om ett klimatpolitiskt ramverk med ett mål om att inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045. Regeringen tar samtidigt höjd för ökad elanvändning och prognostiserar ett elbehov på minst 300 terawattimmar (TWh) år 2045 (Regeringskansliet, 2023). Det är ett fördubblat elbehov jämfört med den sammanställda elanvändningen år 2021 som uppgick till 140 TWh. De nationella målen kommer bli en stor utmaning för hela samhället. Samtidigt som utmaningen är stor, är klimatomställningen förenad med möjligheter till stora positiva synergieffekter, såsom renare luft, bättre stadsmiljö och tryggare energiförsörjning.

2.3.2 REGIONALA MÅL

Kalmar läns klimat- och energistrategi syftar till att skapa förutsättningar för att nå internationella och nationella klimat- och energimål, samtidigt som den möjliggör en fossilbänslefri region till år 2030 (Länsstyrelsen Kalmar län, 2019). För att nå detta mål är en ökad produktion av förnybar energi avgörande och genom att tillvarata förnybara energiresurser kan länets självförsörjningsgrad öka samt ge en starkare motståndskraft mot ekonomiska oroligheter till följd av ökade energipriser.

Med sina goda förutsättningar för sol- och vindkraft kan Kalmar län spela en viktig roll i Sveriges elförsörjning. Strategin för förnybar energiförsörjning betonar vikten av att fokusera på områden med utvecklingspotential och där regionala satsningar ger störst effekt, exempelvis vind- och sol. För närvarande pågår en revidering av strategin för att säkerställa att den fortsatt är relevant och effektiv. Den reviderade strategin tar sikte på perioden 2025–2030. (Länsstyrelsen Kalmar län, 2025)

2.4 Miljöbedömning

Verksamheten utgör inte miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken och omfattas inte av tillstånd- eller anmälningsplikt enligt Miljöprövningsförordningen (2013:251). För verksamheten kan det bli aktuellt att ansöka om frivilligt tillstånd enligt miljöbalken eller att genomföra anmälan om samråd enligt 12 kap. 6§ miljöbalken. Detta kommer att avgöras efter genomfört avgränsningssamråd.

Novar gör själva bedömningen att verksamheten kan komma att medföra betydande miljöpåverkan (BMP). Detta baseras huvudsakligen på utredningsområdets storlek samt på att det förekommer fridlysta naturvårdsarter inom området. Då verksamheten förutsätts medföra BMP så genomförs inget undersökningssamråd enligt 6 kap. 24§ miljöbalken. I stället genomförs en specifik miljöbedömning med avgränsningssamråd enligt 6 kap. 29§ miljöbalken.

Avgränsningssamrådet innebär att verksamhetsutövaren samråder med länsstyrelse, kommun, särskilt berörda enskilda, övriga statliga myndigheter, föreningar och organisationer samt berörd allmänhet. Samrådet ska täcka in verksamhetens lokalisering, omfattning, utformning, förväntade miljöeffekter och innehållet i kommande miljökonsekvensbeskrivning.

2.4.1 INNEHÅLL I MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNINGEN

Samtliga miljöaspekter som tas upp i samrådsunderlaget utvecklas och bedöms i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Därutöver tillkommer bedömning av påverkan avseende buller, övrig fauna, hushållning med naturresurser, klimat, samt utsläpp till luft och vatten.

För samtliga miljöaspekter analyseras och bedöms både direkta och indirekta miljökonsekvenser under byggnation, drift och avveckling. MKB:n kommer även att innehålla samrådsredogörelse, alternativbeskrivning, teknisk beskrivning och en redogörelse för överrensstämmelse med miljömål och miljökvalitetsnormer.

MKB kommer att lämnas in till prövningsmyndigheten under våren 2026.

2.5 Andra tillstånd och dispenser

För verksamheten kan det bli aktuellt med ytterligare prövningsförfaranden.

- Bygglov söks för transformatorstationer och eventuellt batterilager
- Anmälan av vattenverksamhet görs för anmälningspliktiga åtgärder i befintliga diken.
- Ansökan om dispens från terrängkörningslagen söks i den mån det behövs.
- Avverkningsanmälan genomförs i den utsträckning det behövs och ligger utanför innevarande prövning.

3 PROJEKTBESKRIVNING

3.1 Lokalisering

Företaget Novar Sweden AB planerar att uppföra en Solpark i Mönsterås kommun, Kalmar län. Utredningsområdet är beläget cirka 3 km sydväst om Mönsterås tätort och 1,6 km nordväst om Timmer nabben, se Figur 1. De närmaste byarna är Ramsås, direkt söder om utredningsområdet, och Nyebo i väst.

Utredningsområdet omfattar sju fastigheter; Åby 3:24, Gunnarsmåla 4:9, Nyebo 2:3 och 5:8 samt Ramsås 2:6, 6:1 och 7:1. Fastigheterna ägs av privatpersoner med vilka arrendeavtal har tecknats.

3.2 Omfattning och utformning

Utredningsområdet i projekt Smedmossen uppgår till cirka 133 ha. För ytan har det tagits fram en exempelutformning som visas i Figur 2. I exemplet förutsätts solpaneler monteras i rader i öst-västlig riktning. Beroende på vad som utgör bästa möjliga teknik vid byggnation så kan raderna komma att placeras i annan riktning. Panelerna monteras i exemplet med 30 graders lutning mot söder, med ett radavstånd på 5 m. Den installerade effekten i exempelutformningen beräknas uppgå till 85 MW(AC)/110 MW(DC) och den årliga elproduktionen till cirka 115,6 GWh.

Utöver etablering av solpanelerna medför verksamheten flera byggtekniska åtgärder såsom markberedning, anläggning av vägar, ställplatser och stängsel samt nedgrävning av kablar. Dessa åtgärder beskrivs vidare i kapitel 4.

I exempelutformningen har hänsyn tagits till kända vattendrag samt biotopskyddade diken och stenmurar. Ett avstånd på 30 m hålls till enskild och allmän väg (dock ej skogsbilvägar) och 100 m hålls till bostäder. Delar av den yta som omfattas av naturvårdsplan har uteslutits och en faunapassage har även lämnats i öst. Skuggkorridorer på 25–50 m har införts mellan panelrader och utredningsområdets sydliga, västliga och sydöstliga gränser. Inom skuggkorridorerna avverkas skogen permanent i syfte att undvika skuggning på solpanelerna.

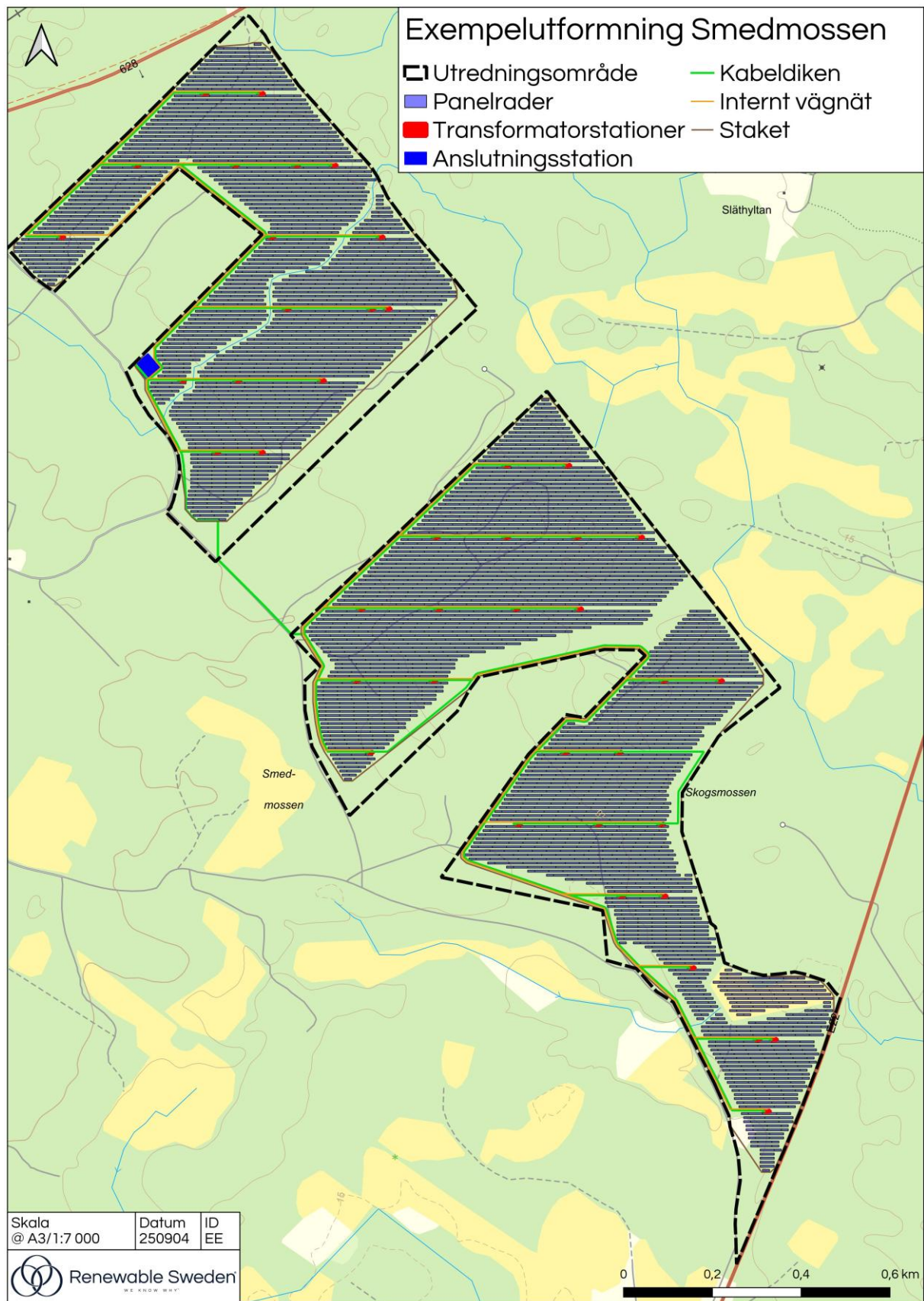
I exempelutformningen placeras stängsel som närmast 7 m från solpanelerna. Enklare väg planeras mellan stängsel och panelrader.

Den aktuella ytan går under benämningen utredningsområde då flera revideringar förväntas bli nödvändiga efter fördjupade utredningar, tekniska undersökningar och samråd. Ett slutgiltigt verksamhetsområde och en uppdaterad utformning kommer att tas fram i senare skede av miljöbedömningsprocessen.

Inom utredningsområdet planeras även ett batterilager. Placering och omfattning är i nuläget inte specificerad, men lämpliga platser karakteriseras av närhet till väg och elstation, fast mark samt låga natur- och kulturvärden. Batterilagrets dimensionering och lokalisering kommer att klargöras i senare skede.

Figur 1. Lokalisering av utredningsområdet för Smedmossen solpark.

Figur 2. Exempelutformning för solpark Smedmossen.

4 BYGGNATION, DRIFT OCH AVVECKLING

Etableringen omfattar i huvudsak följande anläggningsarbeten som sker uteslutande inom utredningsområdet:

- Anläggande av uppställningsytor, väg, kabelgravar, samt grundläggning för transformatorer och batterilagring.
- Anläggande av stängsel runt utredningsområdet.
- Kabelförläggning.
- Pålning och byggnation av panelstrukturer.
- Montage av växelriktare, solpaneler och kablage.
- Etablering av transformatorstationer och batterilager.

Nya vägar kommer att anläggas inom Utredningsområdet i syfte att komma fram till transformatorstationerna. Befintliga skogsbilvägar används om så är möjligt. Verksamhetsutövaren har inte för avsikt att bygga några nya vägar utanför Utredningsområdet om de befintliga vägarna har en tillräcklig bärkraft för transport av solparkens komponenter. Det kan däremot bli aktuellt att förstärka befintliga vägar utanför Utredningsområdet.

4.1 Avverkning och markberedning

Stora delar av utredningsområdet täcks av unga barrträdsplanteringar och produktionsskog i varierande åldrar. All skog behöver avverkas för att möjliggöra byggnation av en solpark. Virke, inklusive grenar och toppar forslas bort och stubbar fräses ner eller bryts upp i sin helhet.

Marken i utredningsområdet utgörs huvudsakligen av morän. Marken är mycket blockig med bitvis stora stenar. Sten behöver i hög grad forslas bort eller krossas för att möjliggöra effektiv grundläggning av solpanelerna. Metoder för markberedningen kommer att beskrivas i ett senare skede av miljöbedömningen.

4.2 Pålning och byggnation

Solpanelerna fästs i första hand på stålkonstruktioner vilka är förankrade i marken till ett djup om cirka 1,5–3 m under markytan. Efter en geoteknisk utredning beslutas lämpligt pålningsdjup baserat på markförhållanden, vind- och snölaster. I känslig eller stenig mark kan modulerna fixeras med markskruv alternativt med betongfundament. Förankringshål kan också komma att förböras. I samtliga fall är påverkan på marken, av konstruktionerna i sig, begränsad. Grundläggningen medför inte någon markavvattning. Geotekniska undersökningar genomförs i senare skede men enligt preliminära bedömningar hämtade ur karttjänster tillhandahållna av SGU är jorddjupet över 5 m i hela Utredningsområdet, vilket i regel medger förankring genom pålning under förutsättning att stora stenar avlägsnas.

Stålstrukturerna, varpå panelerna monteras, byggs vanligtvis i öst-västlig riktning med optimal lutning åt söder (vanligtvis 20–30° lutning). Utrymmet i nord-sydlig riktning mellan panelraderna är då vanligtvis mellan fyra och åtta meter. Den slutgiltiga planeringen av panelernas placeringar är en del av detaljprojekteringen som görs i ett senare skede.

4.3 Montage och anslutning av elektrisk utrustning

På stålkonstruktionerna monteras solpanelerna. Dessa omvandlar solljus till likström. Likströmmen överförs med kablar som hängs upp bakom panelerna och leds, vid behov, via kabelgravar till närmsta

växleriktare. När likströmmen når växleriktarna, i normalfallet monterade på stålkonstruktionerna, omvandlas likström till växelström.

Växelströmskablar markförläggs i kabelgravar och leds till närmsta transformatorstation där växelströmmen uppgraderas från lågspänning till mellanspänning. Mellanspänningen är mer effektiv för överföring på längre sträckor och är anpassad för att kunna levereras ut på elnätet. Varje transformatorstation inhyses i en byggnad för vilken bygglov kommer att sökas. Ungefärliga mått på byggnaden är ofta 3 x 4 x 5 m (H x B x L). Under detaljprojekteringen kommer det avgöras hur många transformatorstationer som behövs, exakt placering samt dess grundläggning och utvändiga dimensioner.

Inom Utredningsområdet kommer även batterilagringensenheter placeras. Enheternas höjd överstiger vanligtvis inte 3 m. Bygglov kommer sökas även för dessa. Preliminärt placeras batterilager inom någon av skuggkorridorerna.

Under detaljprojekteringen kommer det avgöras hur många transformatorstationer och batterilagringensenheter som behövs, exakt placering samt dess grundläggning och utvändiga dimensioner. Preliminärt planeras en transformatorstation i den nordvästra delen av utredningsområdet.

4.4 Inhägnad

Verksamheten kommer sannolikt att inhägnas av ett metallstängsel, cirka 2–2,5 m högt, av typen Gunnebo eller liknande. Syftet med stängslet är att hindra tillträde för obehöriga. En glipa på 10–20 cm kommer att lämnas längst ned mot marken för att möjliggöra passage för småvilt. Grindar kommer att monteras i anslutning till Utredningsområdets entréer.

4.5 Drift och skötsel av anläggningen

Solparker är i regel mycket driftsäkra anläggningar med ett begränsat behov av underhåll och service. Ingående komponenter kommer löpande att bytas ut efter behov för att säkra kontinuerlig drift. Anläggningen drivs obemannad och dess funktion kan kontinuerligt bevakas med ett automatiserat driftövervakningssystem. Driftpersonal kommer att besöka anläggningen för regelbunden tillsyn, besiktning och skötsel, samt felavhjälpande och planerat underhåll efter behov. Det används inte några kemikalier inom anläggningen.

4.6 Skötsel av marken

Inför byggnation tas en skötselplan fram där metoder för markskötsel definieras. Under driften är det viktigt att ingen skuggande vegetation växer upp. Därmed röjs sly undan regelbundet. Skötselmetoderna kan komma att variera under solparkens livstid och kan också variera mellan olika skiften då verksamhetsutövaren eftersträvar en samverkan med markägarna. Sannolikt kommer marken skötas maskinellt, men för delar av ytan kan det bli aktuellt med bete. Det finns en målsättning att skötselmetoderna ska gynna biologisk mångfald.

4.7 Avveckling och återställande

När anläggningen anses ha uppnått sin tekniska livslängd på cirka 45 år finns det i princip två alternativ för verksamhetsutövaren. Om avtal med markägaren så medger, kan uttjänt utrustning demonteras och ersättas med modernare motsvarigheter, för att på det sättet kunna fortsätta använda området för drift av solparken. Om fortsatt drift av solparken inte skulle vara aktuellt kommer den i sin helhet att avvecklas och marken att återställas. Det innebär att allt material som tillhör solparken samt all utrustning i marken som kan störa framtida markanvändning demonteras och avlägsnas från platsen och marken återställs därefter i enlighet med överenskommelse med markägaren.

5 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SOLPARKSETABLERING

I detta kapitel beskrivs de fysiska, planmässiga och infrastrukturella förutsättningar för etablering av solkraft i det aktuella området.

5.1 Markanvändning

Utredningsområdet är förhållandevis flackt och utgörs nästan uteslutande av rationellt brukad skogsmark. Utredningsområdet omfattar flera olika landskapsrum med vissa variationer. I de södra delarna förekommer störst variationer. Här finns både vuxen skog, unga barrskogsplanteringar, åkermark och ett mindre parti öppen gräsmark. I de mellersta delarna domineras landskapet av homogen tallskog och hygge. I de norra delarna utgörs merparten av ytan av nyupptaget hygge och ung barrskogsplantering. Ett mindre parti långt mot norr utgörs av vuxen skog.

Omfattande avverkningar har gjorts under de senaste 15 åren, framför allt i utredningsområdets norra delar. Avverkningar som har genomförts i området sedan 2006 visas i Figur 4 tillsammans med avverkningår. På övergripande nivå är hela området starkt påverkat av skogsbruket. All skog är likåldrig, artfattig och saknar inslag av död ved. Lövträd förekommer huvudsakligen i form av sly.

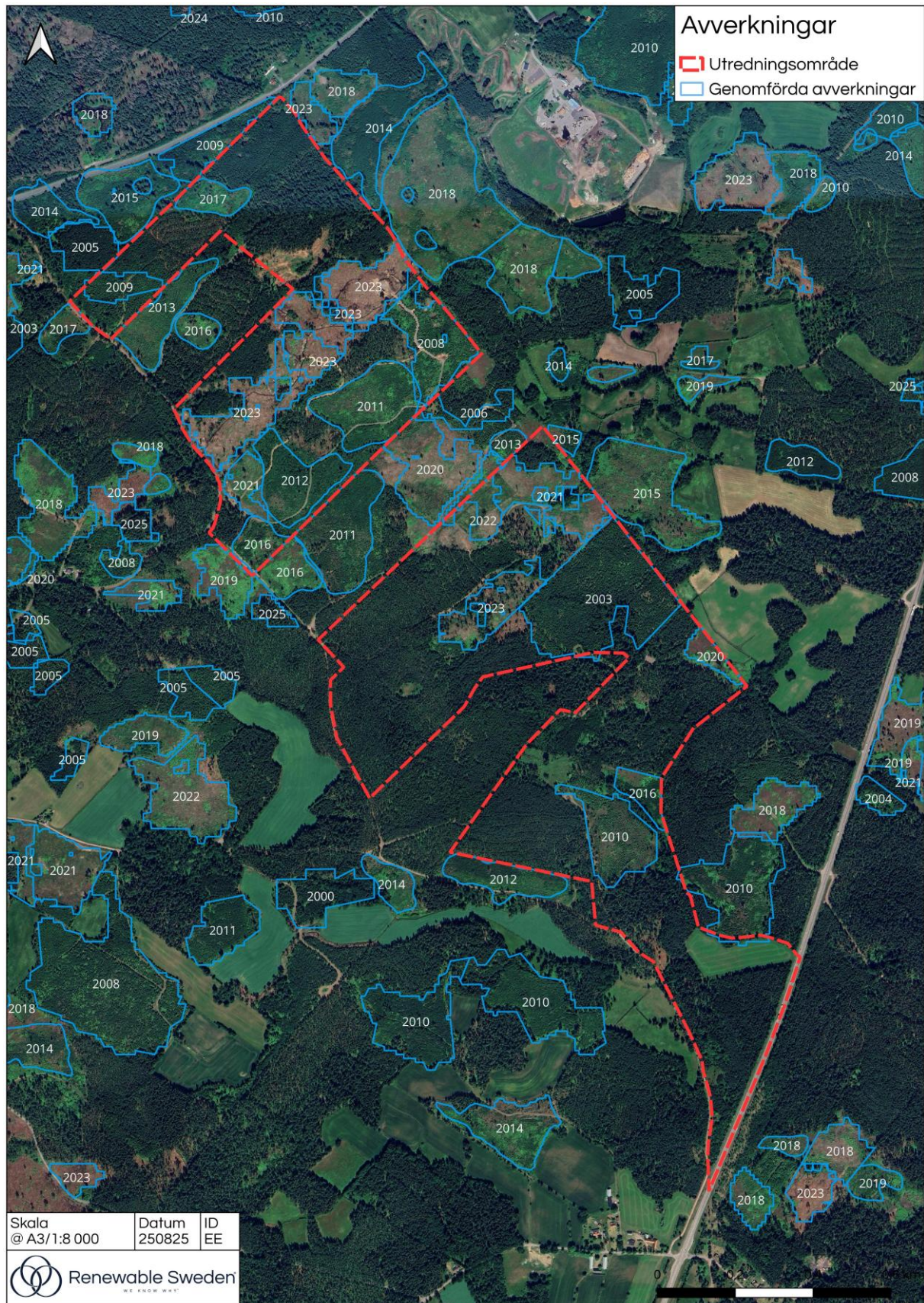
Utöver skogsbruk nyttjas även hela området för jakt. Det finns ett stort antal jakttorn i området, samt flera utplacerade saltstenar och åtlar.

I den södra delen finns ett insprängt parti med jordbruksmark på cirka 1,8 ha. Jorden är stenig och används enbart för vallodling. Markägaren uppger att området är svårbrukat och att man har stora problem med vildsvin som förstör skörden.

Utredningsområdet har delats in i 14 delområden som beskrivs övergripande med text och bild i Bilaga 1.

Figur 3. Ett av många jakttorn som finns i utredningsområdet.

Figur 4. Utredningsområdet för Smedmossen solpark tillsammans med genomförda avverkningar. Årtalen avser när avverkningensanmälan inkommit till Skogsstyrelsen. Den faktiska avverkningen kan ha gjorts upp till ett år senare.

5.1.1 GEOLOGI OCH HYDROLOGI

Den jordart som dominerar i Utredningsområdet är sandig morän. Marken är mycket blockig med inslag av stora stenar/flyttblock, se Figur 5. Jorddjupet bedöms vara minst 5–10 m till berg.

Längs den västra kanten av utredningsområdet löper en låg ås med isälvssediment. Åsen omfattas av naturvårdsplan, se vidare kap. 6.2.

Figur 5. Exempel på mycket blockigt hygge.

Området är i sin helhet torrt med få inslag av vattendrag och sumpskog. På ett fåtal ställen finns grävda diken och ett naturligt dike löper genom den norra delen.

5.1.2 VÄGAR OCH LEDNINGAR

Inom utredningsområdet finns ett nät av skogsbilvägar i körbart skick. En något bredare grusväg löper längs utredningsområdets västra kant.

Figur 6. Exempel på skogsbilväg i utredningsområdet.

Flera aktörer har tillstånd för olika typer av markförlagda ledningar i området. Utredning av enskilda ledningars placeringar pågår. I skrivande stund finns en känd fiber-/kopparledning i den södra delen av utredningsområdet.

5.2 Närområdet

Även närområdet är skogsdominerat. Skogspartier avskärmar utredningsområdet i de flesta riktningar. Mot söder angränsar området mot Europaväg E22 och i den sydöstra delen finns ett par småskaliga åkrar utan skogssidå mellan. Cirka 500 m nordöst om utredningsområdet finns en avfallsanläggning med återvinningscentral för allmänheten samt en motorbana.

De närmaste byarna är Ramsås, direkt söder om utredningsområdet och E22, samt Nyebo i väst. Ramsås utgörs av villabebyggelse längs med en huvudväg och enstaka gårdar. Runt Nyebo, cirka 1,2 km väster om utredningsområdet, är landskapet mer öppet med åkrar och betesmarker. Boendemiljön beskrivs mer ingående i kapitel 6.5.

Öster om E22 tar kustområdet vid. Utredningsområdet är beläget cirka 1,2 km från strandlinjen vid Råsnäs. Europavägen utgör dock en markant barriär i landskapet.

5.3 Elanslutning

Utredningsområdet för etablering av solparken ligger inom ett nätkoncessionsområde där E.ON Energidistribution AB är ägare av regionnätet och Ålem Energi AB äger lokalnätet. Anslutning planeras i första hand till regionnätet. Närmaste regionnätsstation ligger väster om Mönsterås, cirka 3,5 km från utredningsområdet. Dialog pågår med elnätsägaren angående anslutning.

5.4 Kommunal planer

5.4.1 ÖVERSIKTSPLAN

Varje kommun ska ha en aktuell översiktsplan som vägleder vid beslut om markanvändningen inom kommunens gränser. Översiktsplanen beskriver kommunens önskade markanvändning ur ett långsiktigt perspektiv. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande utan fungerar som ett vägledande dokument för kommunal detaljplanering och för aktörer som utvecklar markbundna verksamheter.

Mönsterås kommun antog en ny översiktsplan den 24 februari år 2025 (Mönsterås kommun, 2025).

Utredningsområdet ligger inom en yta som är klassad som landsbygd i översiktsplanen. Kommunen anger att man ser positivt på etablering av solparker där det inte kan anses utgöra en betydande störning för närboende, särskilt inom områden där andra verksamheter inte lämpligen kan bedrivas eller områden som saknar betydande natur- och kulturmiljövärden. Samtidigt anges att inom områden klassade som landsbygd har verksamheter kopplade till jord- och skogsbruket företräde framför andra användningar och det är deras långsiktiga utveckling som ska prioriteras.

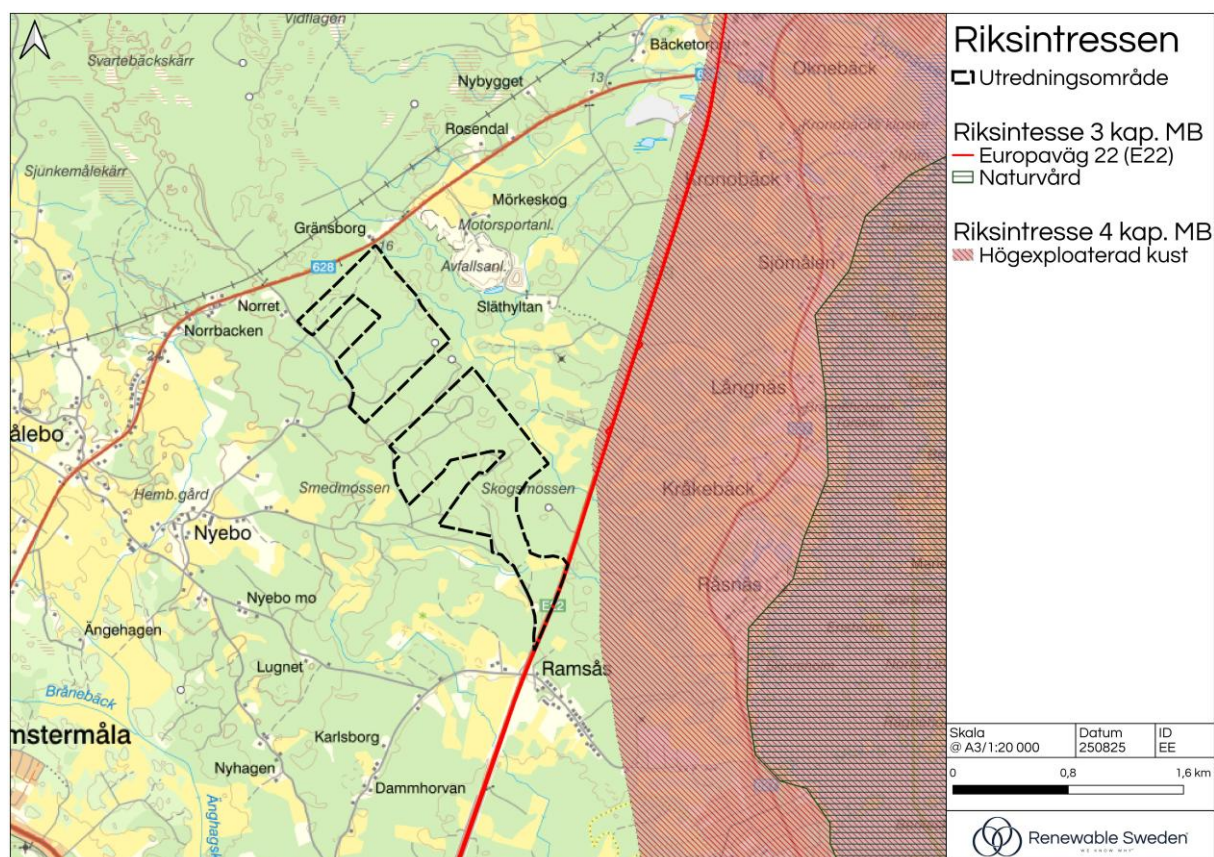
5.5 Riksintressen

I 3 och 4 kap. miljöbalken finns bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden. Med stöd av 3 kap. miljöbalken pekar statliga myndigheter ut områden av riksintresse för exempelvis naturvård, kulturmiljövård, energiproduktion och friluftsliv. Riksintressen enligt 4 kap. miljöbalken avser särskilt utpekade områden fastslagna av riksdagen.

När ett område betecknas som ett riksintresse skyddas det mot åtgärder som påtagligt kan skada riksintressets syfte eller värden. Skyddsgraden hos utpekade riksintressen och regler för hur avvägningen ska göras när två riksintressen står i konflikt med varandra finns i 3 kap och 4 kap miljöbalken.

I Figur 7 redovisas riksintressen i utredningsområdets direkta närhet. Väg E22 är klassad som riksintresse av Trafikverket. Öster om utredningsområdet är kustområdet klassat som riksintresse för högexploaterad kust enligt 4 kap. miljöbalken. Detta innebär att det inom området finns begränsningar för nybyggnation av fritidsbostäder och storskaliga industrier. Skärgårdsmiljön öster om utredningsområdet är klassad som riksintresse för naturvård.

Det enda riksintresse som berörs av aktuellt utredningsområde är Europaväg E22. Verksamhetsutövaren kommer att samråda med Trafikverket för att säkerställa lämpligt skyddsavstånd till vägen. Prelimiärt används 30 m säkerhetsavstånd.

Figur 7. Närliggande riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken (MB).

6 PÅVERKAN PÅ MÄNNISKOR, SAMHÄLLE OCH MILJÖ

I detta kapitel presenteras en nulägesbeskrivning av bland annat natur- och kulturvärden, friluftsliv och landskapsbild. De riksintresseområden och områdesskydd som är mest relevanta avseende påverkan från solparken redovisas och bedöms i respektive kapitel. I den mån det är relevant och/eller möjligt presenteras även kortfattade förslag på skyddsåtgärder samt en preliminär bedömning av konsekvenser för varje aspekt

Konsekvenserna har bedömts enligt skalan positiva, obetydliga, små negativa, måttliga negativa och stora negativa konsekvenser, vars betydelser definieras nedan:

Positiva konsekvenser – bedömningen är att den planerade verksamheten ger en positiv påverkan för bedömd aspekt.

Obetydliga konsekvenser – bedömningen är att den planerade verksamheten kan påverka berörd aspekt i begränsad omfattning och att påverkan i stort saknar betydelse för bedömd aspekt.

Små negativa konsekvenser – bedömningen är att den planerade verksamheten påverkar berörd aspekt i begränsad omfattning och kan innebära risk för skada eller olägenhet av begränsad betydelse för miljön eller människors hälsa.

Måttliga negativa konsekvenser – bedömningen är att den planerade verksamheten påverkar berörd aspekt och kan innebära risk för skada eller olägenhet av viss betydelse för miljön eller människors hälsa.

Stora negativa konsekvenser – bedömningen är att den planerade verksamheten påtagligen påverkar berörd aspekt och kan innebära risk för skada eller olägenhet av stor betydelse för miljön eller människors hälsa.

6.1 Skyddade områden

6.1.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Inom ramen för 7 kapitlet miljöbalken kan mark- och vattenområden skyddas med olika former av områdesskydd. Inom utredningsområdet finns objekt som omfattas av generellt biotopskydd samt vattendrag som kan omfattas av strandskydd.

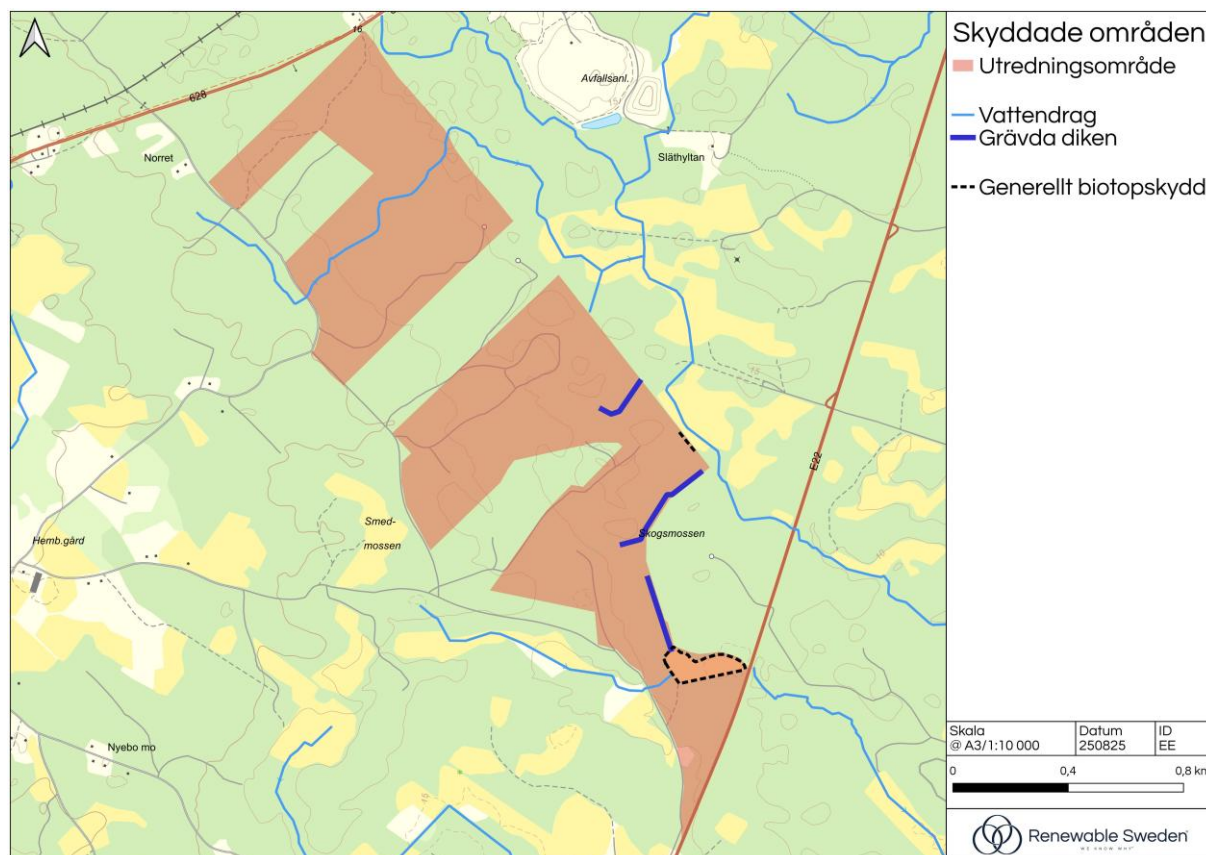
Biotopskydd

Det finns två former av biotopskydd. Den ena innebär ett generellt skydd för vissa biotoptyper och den andra innebär skydd för en särskild biotop som beslutas i enskilda fall. Inom utredningsområdet förekommer det förstnämnda runt jordbruksytan i den södra delen av området. Diken och stenmurar i jordbruksmark omfattas av generellt biotopskydd. Jordbruksmarken omgärdas av ett grävt dike och utanför diket löper en stenmur längs stora delar av sträckan. Både dessa omfattas av biotopskydd och får därmed inte skadas utan föregående dispens.

Strandskydd

Vid hav, sjöar och vattendrag sträcker sig strandskyddsområdet generellt 100 m från strandlinjen både upp på land och ut i vattnet. Syftet med strandskyddet är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden samt att bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för djur- och växtlivet.

Inom utredningsområdet finns inga sjöar, dammar eller andra större vattensamlingar. Det finns dock enstaka mindre bäckar och grävda diken. På minst två platser finns grävda diken vars bredd överstiger 2 meter. Dessa beskrivs närmare i Bilaga 1. Naturliga vattendrag är föremål för strandskydd. Huruvida de grävda diken omfattas av strandskydd utreds i samråd med länsstyrelse och kommun.

Figur 8. Skyddade områden.

6.1.2 SKYDDSÅTGÄRDER OCH KONSEKVENSER

De objekt som omfattas av biotopskydd får inte skadas utan föregående dispensmedgivande. Utgångspunkten är att objekten säkerställs med en skyddszon på cirka 6 m på vardera sida.

Lämpliga skyddszoner kommer att tillämpas för att undvika påverkan på vattendrag. Hur breda dessa bör vara kommer att undersökas i samråd med myndigheter och naturvårdskonsult. För det fall strandskydd gäller runt vattendrag så provas påverkan på detta inom ramen för antingen frivillig tillståndsansökan eller som dispensärende.

Preliminärt bedöms konsekvenserna för skyddade områden bli obetydliga.

6.2 Naturvärden och naturvårdsarter

6.2.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Inom utredningsområdet kan det finnas olika typer av naturvärden kopplat till specifika biotoper eller artförekomster. Inom området finns inte några naturvärden, sumpskogar, nyckelbiotoper eller våtmarker registrerade i Skogsstyrelsens databas.

Förutsättningar för naturvärden

Vid platsbesök har det konstaterats att merparten av ytan sannolikt har låga naturvärden. Skogen är hårt brukad med omfattande hyggen och unga barrskogsplanteringar. Den äldre skog som finns inom området är i stort mycket homogen med begränsad förekomst av död ved och lövträd. Undervegetationen domineras av mossor. Det finns dock mindre partier som kan hysa naturvärden, se Figur 9. Dessa beskrivs i Bilaga 1, under delområde 3 (gammal torpmiljö) samt 6, 7 och 9. Även den yta som omfattas av Naturvårdsplan (delområde 2 i Bilaga 1) kan i varierande grad hysa naturvärden.

Naturvårdsarter

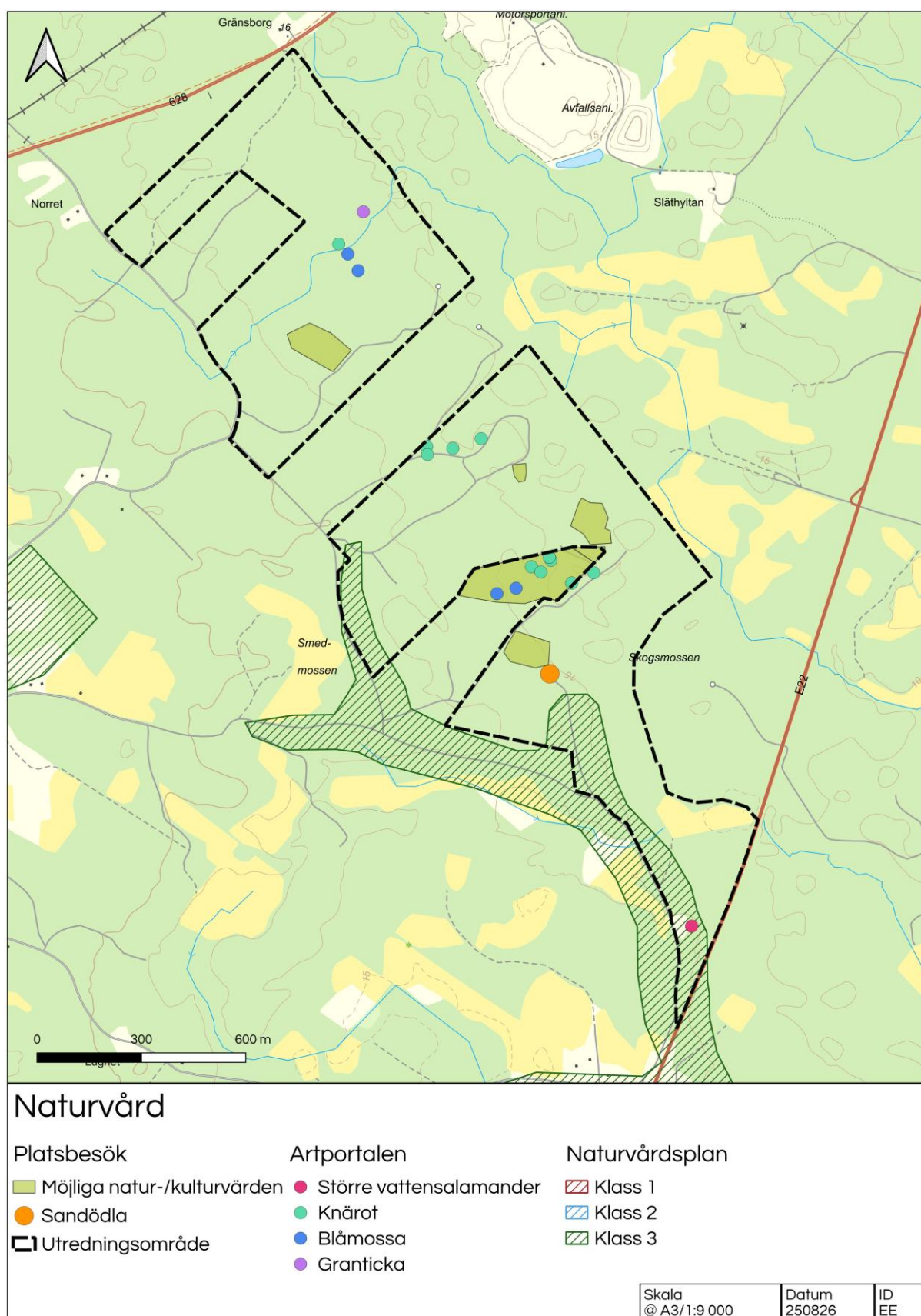
Inom och i direkt anslutning till utredningsområdet finns ett flertal registreringar av naturvårdsarter (Artportalen, 2025). Flest registreringar finns av den fridlysta orkidén knärot (VU). Samtliga registreringar är från 2021–2023 och har sannolikt gjorts av en privatperson inför planerade avverkningar. Knäroten är huvudsakligen koncentrerad till det naturskogsliknande parti som har uteslutits ur utredningsområdets centrala delar. Flera registreringar finns också från de norra delarna av området där stora hyggen tagits upp under de senaste åren. Positionerna i Artportalen kan vara ungefärliga så det är i dagsläget oklart om förekomsterna har skadats av skogsbruket eller om de har undvikits.

Flera rapporterade förekomster av blåmossa (LC) finns inom samma biotoper som knäroten har registrerats. En rapportering av granticka (NT) finns i den norra delen av utredningsområdet. Denna är belägen mitt på ett nyupptaget hygge och finns därmed inte kvar. Registreringarna av blåmossa och granticka är från 2021–2023.

I den södra delen av utredningsområdet finns en äldre registrering av den fridlysta arten större vattensalamander från 2006. Det är oklart om arten fortfarande förekommer. Inga vattensamlingar har noterats på platsen. Vid platsbesök har även en sandödlas setts på en vändplan i den södra delen av utredningsområdet.

Naturvårdsplan

Längs utredningsområdets sydvästra kant finns ytor som omfattas av regional naturvårdsplan (Länsstyrelsen i Kalmar, 1999). Området går under benämningen Timmernabbsåsen och utgörs av en ås med isälvsavlagringar. Åsen är drygt 11 km lång och ytan som omfattas av naturvårdsplanen uppgår till 182 ha. Den yta som överlappar med undersökningsområdet uppgår till 10,7 ha. Den del av åsen som tangerar utredningsområdet är enbart ett par meter hög och bitvis knappt skönjbar med blotta ögat. Naturvärdena inom det 10,7 ha stora område som överlappar med utredningsområdet beskrivs inte i planen utan får utredas vidare.

Figur 9. Kartan visar ytan som omfattas av naturvårdsplan, observationer av naturvårdsarter i Artportalen, samt ytor och punkter som noterats vid platsbesök men som inte har verifierats i naturvärdesinventering.

Fladdermöss

I Artportalen finns flera registreringar av fladdermöss både i och i närheten av utredningsområdet. Dessa registreringar härrör från en inventering 2013 då det pågick vindkraftsprojektering i området. De åtta arter som då registrerades var nordfladdermus, trollpipistrell, barbastell, brunlångöra, dvärgpipistrell, gråskimlig fladdermus, myotisarter samt större brunfladdermus.

Fladdermöss trivs i trädrika kulturlandskap med en mosaik av skogsdungar, parker, trädgårdar och ängsmarker. I kulturlandskap och i närheten av våtmarker finns det gott om insekter vilket lockar fladdermöss. (Naturhistoriska riksmuséet, 2025). Antalet registrerade fladdermöss är högt för denna typ av miljö med homogena trädplanteringar och hyggen. Det kan spekuleras i om området hyste fler värdefulla fladdermusbiotoper år 2013 innan omfattande avverkningar genomfördes. Det är även sannolikt att kulturlandskapet runt Nyebo utgör lämpligt fladdermushabitat och att födosök även sker inom utredningsområdet. Artrikedomen inom utredningsområdet kan indikera en avsevärt högre fladdermusförekomst i omgivande kulturlandskap.

Samtliga fladdermusarter är fridlysta enligt Artskyddsförordningen (2007:845) och får inte avsiktligt dödas, fångas, eller skadas och deras boplatser får inte förstöras. Det är därmed viktigt att undersöka om det finns lämpliga boplatser för fladdermöss inom utredningsområdet.

Planerade utredningar

En naturvärdesinventering enligt svensk standard på nivå detalj och med tillägget redovisning av detaljerad artförekomst har genomförts under maj-juni 2025. Inventeringen innehåller även en bedömning av lämpliga fladdermushabitat. Rapporten har ännu inte levererats när detta underlag skrivs.

6.2.2 SKYDDSATGÄRDER OCH KONSEKVENSER

På övergripande nivå bedöms naturvärdena i området vara låga. Hyggen och ungsogsplanteringar hyser normalt låg biologisk mångfald. Det finns dock indikationer på att lokala naturvärden finns på enstaka platser i området. Med undantag av ett parti gammelskog har utredningsområdet och exempelutformningen inte anpassats efter potentiella naturvärden i nuläget. Med nuvarande exempelutformning bedöms konsekvenserna för naturmiljön bli måttliga negativa. Efter genomförd naturvärdesinventering kommer en översyn av lämpliga ytor och revidering av exempelutformningen att göras. Det kommer också bli aktuellt att implementera minst en viltkorridor för större däggdjur. Skydds- och anpassningsåtgärder kommer att ha stor betydelse för konsekvensbedömningen.

6.3 Kulturmiljö

6.3.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Med kulturmiljö menas den av människan påverkade fysiska miljön som vittnar om historiska och geografiska sammanhang. En kulturmiljö kan ha värden av olika skala och kan till exempel omfatta ett större område, enstaka byggnader, byar eller fornlämningar. Större områden (landskap) med kulturhistoriska värden är ofta klassade som riksintresse för kulturmiljö och har då en starkt ställning gentemot andra intressen.

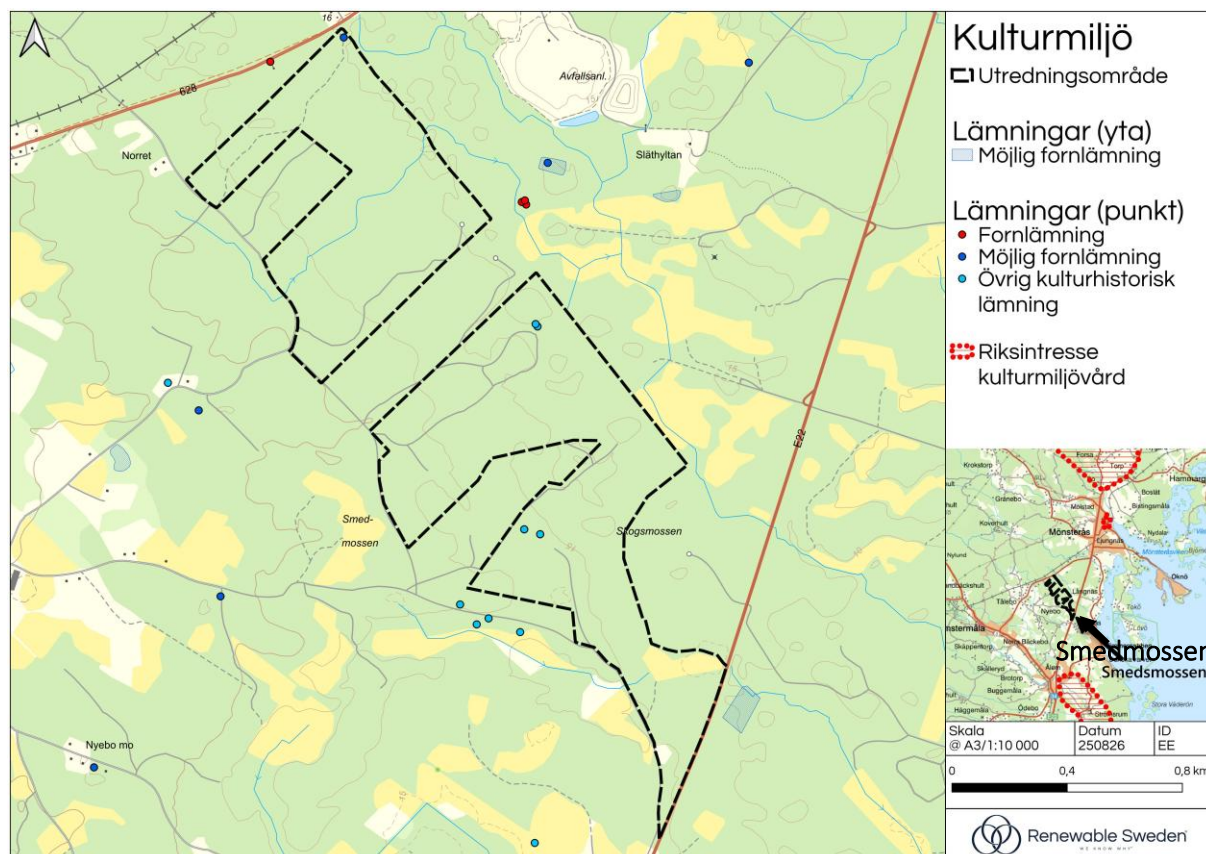
Riksintresse för kulturmiljövård finns som närmast ca 2,4 km söder om utredningsområdet. Området runt Nyebo, ca 1,3 väster om utredningsområdet, är inte riksintresseklassat men har kulturmiljövärden kopplade till landskap och boendemiljö.

Fornlämningar är lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna. Detta gäller dock inte lämningar som tillkommit år 1850 eller senare, om inte länsstyrelsen gjort en särskild fornlämningsförklaring. Skyddet av

fornlämningar regleras i kulturmiljölagen (1988:950). Övriga kulturhistoriska lämningar har inte samma skydd som fornlämningar men ska inte skadas i onödan.

Inom utredningsområdet finns fyra övriga kulturhistoriska lämningar upptagna i Kulturmiljöregistret. Två av dessa utgörs av lägenhetsbebyggelse i en gammal torpmiljö i den södra delen av utredningsområdet, se Figur 10. Det finns även en husgrund och en kolningsanläggning på ett hygge i den mellersta delen av området. I det nordligaste hörnet finns även en möjlig fornlämning. Denna utgörs av en bebyggelselämning av sentida torp, med husgrund och spisiröse.

Vid platsbesök har det konstaterats partier med täta röjningsrösen i skogsmarken. Dessa är inte registrerade i Kulturmiljöregistret men kan eventuellt utgöra fossil åker.

Figur 10. Registrerade lämningar inom eller i utredningsområdets närhet samt överblick över närliggande riksintressen för kulturmiljövård.

6.3.2 SKYDDSATGÄRDER OCH KONSEKVENSER

Inom utredningsområdet har landskapet låga kulturmiljövärden. Ingen insyn förväntas mot parkområdet från något landskapsrum med höga kulturmiljövärden. Ingen påverkan uppstår på något riksintresse. På landskapsnivå bedöms konsekvenserna för kulturmiljön preliminärt bli obetydliga.

Utredningsområdet är fattigt på kända kulturhistoriska lämningar. Exempelutformningen har inte anpassats efter de övriga kulturhistoriska lämningar eller potentiella fossila åkrar som finns inom området. I det fortsatta arbetet kommer skadan som kan uppstå på objekten att vägas mot nyttan med att bevara dem. Parkutformningen kommer att anpassas i den mån det är nödvändigt efter fördjupade undersökningar och i dialog med länsstyrelsens kulturmiljöenhet. Preliminärt bedöms konsekvenserna för kulturhistoriska lämningar bli små till måttliga negativa beroende på vilka slutgiltiga anpassningsåtgärder som vidtas. Graden "måttliga negativa konsekvenser" uppnås enbart om ingrepp görs i fornlämning.

6.4 Friluftsliv och allemansrätt

6.4.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Friluftsliv kan generellt påverkas av solparksetableringar genom förändrad markanvändning, förändrad landskapsbild eller begränsad tillgänglighet till området. Områden som tidigare varit tillgängliga för rekreation, som skogar eller öppna fält, kan stängas av eller begränsas, vilket kan minska möjligheterna till exempelvis vandring, bärplockning och jakt. Samtidigt kan solparker påverka landskapsbilden och den naturliga miljön, vilket kan förändra upplevelsen av friluftslivet.

I det aktuella utredningsområdet bedöms friluftsvärdena vara låga. Stora delar av området är svårtillgängliga och utöver de skogsbilvägar som finns så saknas upptrampade stigar. Få platser inom utredningsområdet är natursköna i sin karaktär. Den del av området som kan ha vissa värden för friluftsliv återfinns längs vägen i den västra delen av utredningsområdets södra och mellersta delar. Här finns glesare partier av tallskog som i stort sett motsvarar de ytor som omfattas av naturvårdsplan (se kap 6.2.1).

6.4.2 SKYDDSÅTGÄRDER OCH KONSEKVENSER

Under driften av solparken kommer området att inhägnas med staket i syfte att minimera risk för stöld och skadegörelse. Detta innebär att tillgängligheten till området begränsas, vilket påverkar möjligheten att bedriva friluftsliv. I senare skede kan området komma att delas in i flera delområden med passager mellan, för att minska barriäreffekter både för människor och djur. För dem som eventuellt använder området för friluftsliv påverkas både tillgänglighet och upplevelse. På grund av de låga värdena för friluftsliv bedöms dock konsekvenserna preliminärt bli små negativa.

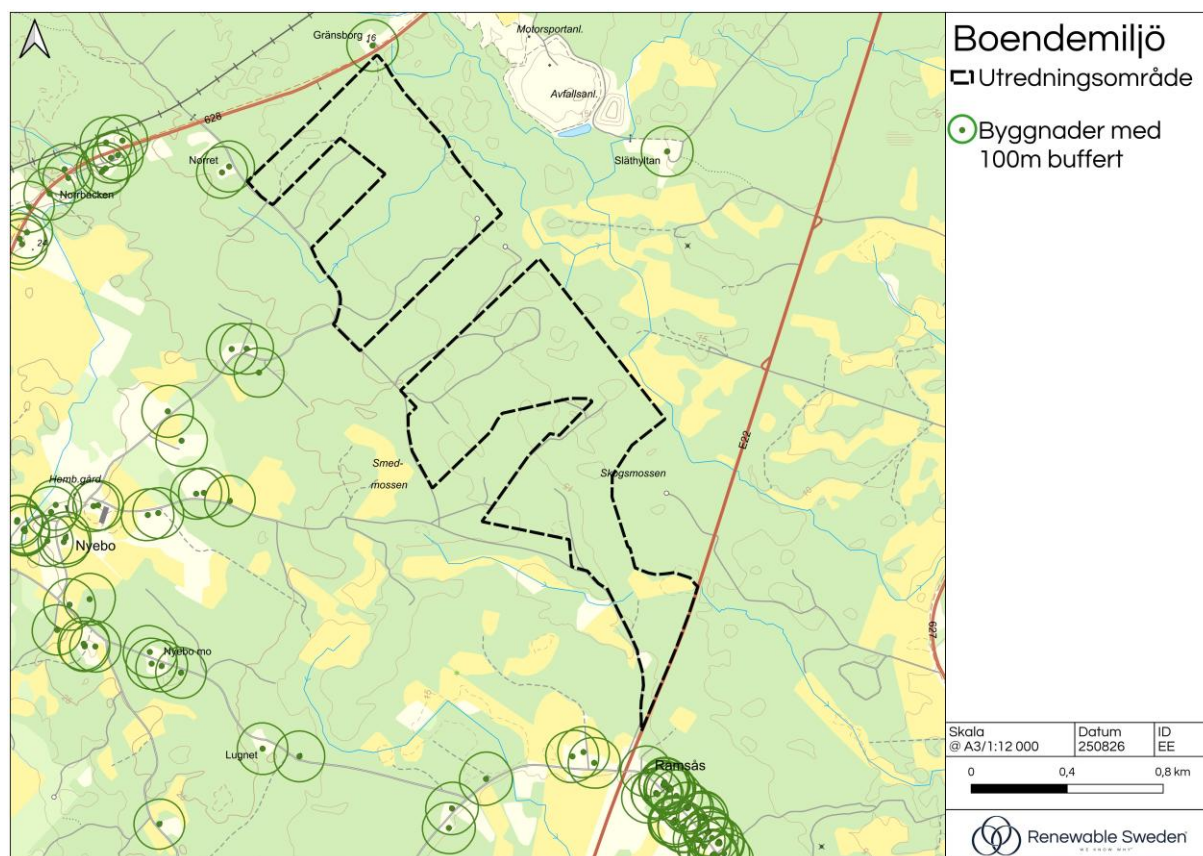
6.5 Landskap och boendemiljö

6.5.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Etablering av en solpark innebär ett nytt och ofta framträdande inslag i landskapet. Hur påverkan på landskapsbilden yttrar sig är tätt knutet till anläggningens synlighet. Solparkens fysiska inverkan är liten i luftrummet men desto större på marken, där dess synlighet varierar beroende på topografi och vegetation. Solpanelerna är normalt 3–4 m höga och syns inte bakom träd i normal terräng. På höjder och i öppna landskapsrum kan en solpark vara väl synlig i flera riktningar, medan etableringar i skog ofta innebär låg synlighet.

Solpark Smedmossen planeras i skogsterräng med låga höjdskillnader. Synligheten bedöms från de flesta platser bli obefintlig eller låg. Störst insyn kan förväntas från nordöst där det finns en avfallsanläggning högt i terrängen och från öst där det finns åkerytor med insyn mot utredningsområdet.

Den närmaste bostaden ligger i direkt anslutning till den norra delen av utredningsområdet, på andra sidan av landsväg 628. Det finns också två bostäder nära det nordvästra hörnet. Närmaste sammanhållna bebyggelse, i Ramsås söder om området, avskärmas av ett skogsparti och väg E22. Väster om området finns enstaka bostäder, som närmast på cirka 400 m avstånd. Mot öst finns enbart en bostad, på ca 700 m avstånd. Samtliga bostäder visas i Figur 11.

Figur 11. Närliggande bostäder runt utredningsområdet för Smedmossen solpark. Bostäder har en buffert på 100 m runt sig.

6.5.2 SKYDDSATGÄRDER OCH KONSEKVENSER

Solpark Smedmossen medför påverkan på landskapsbilden främst genom parkens ytanspråk. Den i allmänhet låga synligheten, de låga friluftsvärdena samt de i huvudsak långa avstånden till bostäder medför dock att de faktiska effekterna begränsas.

Insyn förväntas inte uppstå från någon bostad. Minst 100 m skyddsavstånd kommer att hållas mellan de enskilda bostäderna i norr och verksamhetsområdet. Skog lämnas som insynsskydd i denna zon. Konsekvenserna för landskapet och boendemiljön bedöms preliminärt bli små negativa.

7 REFERENSER

Artportalen. (den 27 03 2025). Uttag av öppna data. SLU Artdatabanken.

Länsstyrelsen i Kalmar. (1999). *Natur i Östra Småland*. Kalmar.

Länsstyrelsen Kalmar län. (2019). *Klimat- och energistrategi för Kalmar län 2019-2023*.

Länsstyrelsen Kalmar län. (den 11 04 2025). *Energi- och klimatomställning*. Hämtat från <https://www.lansstyrelsen.se/kalmar/miljo-och-vatten/energi--och-klimatomställning.html>

Mönsterås kommun. (2025). Hämtat från Översiktsplan: <https://www.monsteras.se/bo-bygga-och-miljo/oversiktsplan-och-detaljplaner/oversiktsplan/>

Naturhistoriska riksmuséet. (den 24 01 2025). *Fladdermöss*. Hämtat från <https://www.nrm.se/fakta-om-naturen/djur/daggdjur/fladdermoss>

Regeringskansliet. (den 18 oktober 2023). *Om regeringens prioritering: Klimat och energi*. Hämtat från <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-prioriteringar/klimat-och-energi/om-regeringens-prioritering-klimat-och-energi/>

Sveriges Miljömål. (2024). *Utsläpp av växthusgaser till år 2045*. Hämtat från <https://sverigesmiljomal.se/etappmalen/utslapp-av-vaxthusgaser-till-ar-2045/>

Öppna geografiska data: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, Energimyndigheten, Lantmäteriet, Riksan- tikvarieämbetet, Länsstyrelsen i Kalmar län, Jordbruksverket.